

Landskap: *Skåne* Upptecknare: *Nils Otto Lundh, Kämpinge*
 Härad: *Skåtte* Berättare: " " "
 Socken: *Hammarlöv* Berättarens yrke: *f. d. smedmästare*
 Uppteckningsår: *1964* Född år *1874* i *Hammarlöv*

Ungdomens sammankomster och nöjesliv. s. 1-29. LUF 123

Isen på L H F 123. Anteckningarna är räknade från
fjärde seklets 20 sista år ungefär.

Under min uppväxt räknades barn i flera stapper.
Vid 8-9 års ålder var det tid för pojkar att tjäna Bonde.
Det blev 3-4 år som vaktpojke och att passa Svin, Får eller
Gäss under sommarmånaderna med början första dagarna
i april och varade till Mårten - Får o Svin gick bra tillsam-
mans det kunde en göra, men Gässen fick vara för sig
själv och så i närheten av någon vattenbänning.

Svin o Får betade på ett stycke som kallades Träslane och
Gässen i någon lug eller gräsbevuxna ställen. På de flesta
gårdar var det två vaktpojkar och under sommaren brukade
den största beten ha i gräparne - det fanns många gropar.

(= diken) fast det vi kallade dips var en jordvall med pilbuckor
den kallades även för järre t ee stonjärre i dagligt tal. &c.
Under den tiden var Färens gödrade på något grönt ställe.

Den som betade Stora skulle vara hemma i god tid för mjölkning
och så skulle han gå o flytta o betna djuren. Hästar o kor

Aug 123

3/4-64

och Färem men färem vattnad^{es} aldrig utomhus, endast om vintern.
Den vanliga lönen för sommararen var 2.5 kr och ett st. ull = 1 Mark.
Den som då var lite handig kunde också få köra hästar vid behov.
Så vid 11-12 år steg man i graderna och kallades harvepåg, då
slapp man att vakta, men annars hade harvprojken den
längsta arbetstiden av alla. Han måste många gånger böja
sitt jobb kl 4 på morgon, när det såddes Korn efter Illöver
där fanns mycket gästaror och för att få dem sönder måste
hästarna springa (trava) så varade det till kl 6 då var det
frukost (dovre) under tiden vi äls sådde Störtdrängarna
eller husbunden såd i harvack stycket och sen skulle såden
myllas i jorden med ett redskap som kallades Illös och sedan
harvas och trumlas och redskapen var små och dåliga.
En harv med 40 primar var ovanligt och den sattes det tre hästar
för. Harv och trumla var projkarnes redskap. Drängarna
skötte plog och åderarbetet - där talades aldrig om trötthet
eller lång arbetstid för då skrattade de andra åt den trötta.
Den dagen vi sådde Korn var en stor dag då fick vi panna

heltan till Lillermiddag vid kl 10 tiden och på den tiden var
dette inte vardagsmat - men tre gånger om året var det be-
stämt de andra gångerna var Trettondedagsafton och så när vi
hade tillsädd då hade vi något som hette Sägille den dagen var
arbetades endast på förmiddagen sedan sovs det middagssömn, det
hettades att sova vädryngs och så kl 4 var det tid med sägillet
det var nästan liksom Høstägillet med mat och dryck men ingen
dans. Vi prajhar fick ingen spirit men alla som var över
konfirmationsåldern fick och det bjöds ungefär vad de talde
snaps och Toddy. Någon lite Maj förkom g som fridag den
fick Sägillet ersätta. Sedan var det tid att töra ut gödsel-
högen - det låg alltid en Lott till vila för sommaren den
hettades för Träde, den gödslades och rensades för ogräs.
Gödseln drovs ner med glog men sedan om en tid arbetades
med ett redskap som kallades R = årder och hlös a harr
Med årder drovs på Tvären det kallades Tvära och det fordes
mycket arbete - Så när säden var inkörd sädde räg och
vete i Träden. Här fanns inga Sockerbeter före 1888

utan det det var att plöja åkern och den bonde som ej hade
anställd till Mårten ansågs dålig lantbrukare och med
mårten hade vi grjkar utlänt för det året och börja skolan.
På de ställen som hade 80 tunland o ören var det alltid 2 st
bakstgrjkar, och de flesta ^{Bojderga} brukade taga mot Gässlingar för
uppfödning till hälften av antalet, på ett ställe hade 64 st
men det var svårt att passa dem när de blevo så stora att
de böjades flyga då flög de i ett sädstycke och för att få
bort dem måste man i säden och trampas ner med i
lyckligaste fall en bra utskällning, men häppen sett lätt
på den tiden, därför längtade man från den system och som
harspråk hade man ju stigit i graderna. På gårdar mindre
än 80-90 tunland gagnades grjkarna i 14-15 års åldern som
stall och ledogårdshötare under vintern tillsammans med
busbunden men det var inte fråga om mjölka det skötte
Töserna. Vid 17-18 år ansågs en normalt byggd för karl
och tog anställning som kallades mellandräng eller treding
och då måste han om vintern tröska med Plejel-slaga tillsam-

man med Storstänggen samt bära sädsäcken vid tröskning.
ingen ville vara samst. Jag anser det var slut med barna-
äran vid fyllda 14 år. Perioden 15-18 år övergångsperioden
mellan barn och känd och för dem som skulle bli ghes man
1 var ju dessa läroår - vid 18 gesätt sedan praktiskt.
Hälseln var det stor skilnad på i symmetri bland kvinnfolk.
Det syntes med det samma ar det var en Hammansdotter eller
en tjänstefriga; men det var andra tider än nu. Jag tjänade
samma ^{en} mycket duktig Tös som varit där 7 år och
kunde på egen hand sköta väv och bärja m m. Hon hade
en årlön av 30 kr i pengar 16 alnar linne o 2 st ull. det
inte fullt 1 kg. men det året skänke husmodern henne
tyg till dräkt som Tösen vävt dett var 1883 och innan
dramatten kom i allmänhet bruk - 10 år senare var den mera
allmän. I min hemort var det endast Prästens o Klosters
familjer som gagnade hatt de titulerades Fruar o Fröknar -
Prästens dotter, men Klosters för Hamseller -
Omkring 1890 bröt hattmodet igenom. Det var Tre Lönnestor.

som skaffade slätt och sedan blev det allmänt både bland hem-
maslötter och tjänare. Vi barar här ju hummet ändra något
på huvudbänder vi också vi hade en sort mössor som kallades för
Hnallhatmörssa med skärmen stående rätt ut i vardags talsade
vi påga hura, sedan kom begammässan och den gagnar ännu
och liknar en Huske eller Polismörssa och så sportmössan med
Polen liggande fram på skärmen även var den styva fithatten
Plommonstopet modärn på 1890-talet. Förhäng gagnarades
inte mycket, men långa halschalor eller Silkehalsdukar
var mycket modärna bland ungdomarne. — när Töserna
fått ny hatt eller mössa och pojkar & drängar ny halschal
gick de till kyrkan om lördagen för att visa den.
Vid vintertiden gick många i kyrkan i blanka träskor
Trätofflar voro inte allmänna då. —

Sammanhållningens var god på vissa sätt men inte på
alla, Två å tre Byelag eller fyra kunde hållitrop som
bästa vänner och voro tillsammans och dansat, men
det kunde hända om en person från andra byelag

vågade sig in bland de förstnämnda och såhade dansa för
många gånger med samma flicka att det blev bråk o slagsmål
Men för det mesta hade den främmande någon god vän inom
laget o då var det ingen fara. Ex Ö. Värplinge o Fuglie höll
ihop, Lillie o Hammarlöv höll men det blev alltid slagsmål
mellan dem men det var inte något tal om stämning, utan
det lät för så, jag skall allt passa dig en annan gång och
så var det betalt, men det ^{var} oftast så att de ^{de} träffades på något ställe
och så ingicks förlikning med vilkor att den som slagit
måste bjuda ett visst antal personer på kalas och då
dracks förlikning och på detta voro de inbjudna vittnen
och saken fick icke beröras mer och de kunde bli vänner
för livet. Det är klart att det fanns någon oförlötselig men
den kom inte gärna i laget mer. Några sammanströtningar
företom ej på landsbyggen utom de sk. frälsigåse och
det var mest gamla personer men vi gick på deras möten
någon gång i brist på andra nöjen men de flerta blev hittade
på skåmstycken. I Hammarlöv o Ö. Värplinge fanns

en s.k. religiös församling men om den tillhörde Pingskämmer
 eller Sär-Missans förbundet minns jag ej men initiativtagare
 och predikanter var Hansson Hemming Rudolf Hultén
 och en Lönnerstka Matilda Jöstroöm från Hammarlöv
 dessa varo dugliga sångare och även talare, så det var roligt
 att höra på men församlingen höll ej länge, för det ^{gick} för Matilda
 liksom för Jungfru Maria - en pojke som heter Fredrik
 och han begär det riskfyllda predikaryket och blev barn-
 morska i Trelleborg (han har skaffat mig två pojkar)
 Prästen och klackaren blev osams så klackaren fick inte
 åka med i Prestens bryn till Lönnerlöv Hyska. Han
 måste själv skaffa Häst o bryn för ^{att} komma dit. Presten
 blev mest ond för att de gav pojken namnet Fredrik för så
 hette han och var säkert oskyldig. Ungdomarne i våra
 bygder kom bra överens med Trelleborgs ungdomarne
 men de flesta av dem hade tjänat på landet så de voro
 bekanta men med senare årgångar gick det sämre.
 Det fanns två stora högtidsdagar under året för ungdomarne

Det var Midsommars och Michaelstad marknader som
hölls i Trelleborg 4de Ondagen i månaden. Midsommars mark-
nad var det obligatoriska fridag för alla tjänare det togs undan
när de förstod sig och fick då ut av lönen 5 eller 10 kr och
så bjöds på marknadsgårar omordnat slag. bland det vanliga
var finger-ringar av mässing, fiskeprestar, en sorts träspjäs
som kallades blodspjäs, minspel m.m. och så krameller
med lite vackert papper om och lujökar — för många är
pojkarne drack kaffejökare så de blevo knäsvaga men för
det märkte tog någon flicka hand om pojken så han kom
ordentligt hem, men många pojkar hamnade i någon kökspä-
eller i ett sädesfält och kom hem först andra dagens morgon.
På var det Julimarknaden då äkte husbondefamiljen åstad
det var deras marknad den ansågs ju något finare och var ju
mera stillsam så några av de stilsamma tjänarne väntade
även till juli det var lugnare och stillsammare än midsommars
På midsommars marknader fanns kareseller gungor, dansbänkar
och tält av flera slag. Tackspelare, stråkar o Jättar och tjur m.m.

Michelsmarknaderna var det nästan endast manliga och då hade
de ju lite mera pengar att röra med och för många slutade det
med ett bra hus och en liten lörs och för dem som inte ^{hade} hem
i nejdsarna var ej annan råd än börja sin nya tjänst någon
dag i förtid för matens skull. De flesta drängarna hade någon
möbel antingen ett skåp, Chiffonje Dulpet eller kista och så var
det att hämta den första löndagen i Nov. en dubbel dräng hade
både bladskaap och Dulpet och hade alltid malört brännvin
och röktobak och fick han någon främmande som ofta hände
slags Dulpetklaffen ut, tjänstgjorde som bord, medan de tog
en snaps eller två och sökte en pipa sedan var det slut.
Omman fick han mycket blån bänderna berömdes av en eller
annan orsak från min hemmaby minns jag bla. namn: Halben
Lyttentkraft, Toppe, Svältebergaren, Bölen, Storhen, Ornen
Bären (Bassen) t. ex. den som kallades Ornen hade en gång
getrat att det fläsket var bra nog till tjönerna, samma var
det med den som kallades Bären, som man även blott
arbetsfalket fanns extra namn, såsom Balasen, Träskeman

Gäsen, Fins. Pär, Rike Pär fattig. Elitum, Harkem m fl
 även Ortsnamn användes, som benämning ex Nils Halling
 Nyl Bleking, Pär Färsing o. s. v., men det förekom att två
 drängar på samma ställe hade samma namn och då måste de
 begagna något extra, på ett ställe jag tjänade fanns två drängar med
 det vanliga namnet Nils Andersson. den ena härstammade från
 Halland och den andres svärfar hette Pär Kahl och så så vi
 när vi talade om den - Nils Halling. Nils Kahl t. o. m. jag
 sjölv heter Nils Andersson och kallades alltid Nils Lilje, Fars
 hette Pär Lilje. Övernattningens av ungdom var ganska
 olika på olika platser och på samma gårdar kallat om de låg
 utanför byn fick man inte lämna gården utan lov t. ex.
 Lördag och Söndagskvällen då det för det mesta dansades
 på Bygatan och på ett visst blockslag låstes portar + lågare mest
 regel de flesta gårdar var kringbyggda med alla fyra längorna
 samma byggda man måste be om lov annars kom vi inte in
 ty det bestämde ett visst blockslag. ~~Det~~ Det av de rika även
 jag tjänade kunde brukade minsta och jag gick till byn och

dansar, men vi blev lite sena och när vi kom hem rapporterade
reglade men vi hittade en stegen och blottade över ~~en~~ lågan
och så satte vi stegen tillbaks; men huset var blottat vi nog
misstänkta för stegen försann från den plattan och hängdes in
på gården men lösen var litigare än jag trodde och nästa gång
vi gick till byn och dansade hade han taget upp haspen till en
dör i Fårhuset vilken lyste ut mot gödselstaden och när
vi kom hem var Portarna låsta liksom förra gången men vi
bröp in genom fårhusdörren hade haspen på och tysta små-
ga vi genom kastellet och till våra respektiva sovstäder, men
Mormor anade något och frågade hur dags vi kom hem, vi sade
ju något klokslag så kom frågan hur kom vi in? Ja vi kom
in genom Porten — ja men den låstes ju så — så mycket, ja
porten var öppen när vi kom och han trodde oss nog till-
satt — för Lottem hade fästman som brukade komma till hemmet
ibland detta visste man men inte Far — han tyckte ^{inte} om den haspen
och efter ^{den} dagen reglades ju Porten mer. Flisken fick inte gå
på gatdansen förän de var kamfirmerade och det dugde inte.

vi kunde öppet för Gjenstehjens stadgar var sträng, men det var
ju inte många hushåll som tillämpade dem och de som gjorde
det hade mycket svårt att få tjänare och fick nöja sig med löst släp
Någon vintertiden gick så till att vi brukade
ställa till dans på någon bondgård som låg utan-
för byn och för detta betalades 10 kr. men arrangören
- tillställaren måste själv skaffa ljus kaffe och
kakor (ljuset var Stearinljus) så brukade Fru
på stället koka kaffet och släppa till serveren
och för sitt besvär fick hon vad som blev över
av kaffe m.m. Och ägaren släppa till glaset för
Brännvin och Taddy. På den tiden var det inte
så noga som nu. Till ställaren köpte t. ex. Åtta
å Tio liter Brännvin ett par liter Rom och någon
flaska Vin - det sista oantagligt vis Trossbærvin
det kostade 75 öre litern och bjöds endast på Töserna
vilka alltid hade fritt inträde, medan karlarne
betalade inträdet med kr 1.⁵⁰ eller 1.²⁵ —

När entréet har erlagts vanhades en sup och sedan blev det under dansen en annan sup och Toddy eller kaffejäs & Vin för damerna och det var alltid gemytligt och roligt; fast någon gång kunde det hända att de tyckte att de fick för få supar och så blev det en extra och alle ville ha sin resera när balen var slut. Vanligt vis började dansen kl. 8 och varade till två eller tre på morgon ibland ända till kl. 4 - Så ville flickorna helst ha det så bra de begär hem till det var tid att gå i baden och njötka. Efter dansens slut bjöd ägaren vanligtvis en enkel frukost på tillställaren och spelmannen - musiken bestod nästan alltid av Dragharmonika och det var ett styft jobb att spela hela natten, men det fanns ju nästan alltid någon som kunde något. Till frukosten var det tillställarens tur att bjuda på snaps och hade han hållit sig nykter och skött sig bra så

var det så gott som säkert att han blev ombudet
att snart göra om det ty de följente ju på det
bästa gårdsägaren hade 10 kr för var gång och
det var ju mycket pengar då. I min hemtrakt
brukade vi dansa på tre ställen ett i Ö. Värlinge
ett i Fuglie och ett Steglarn men de flesta gångerna
på gårderna. Gårn hög, Ö. Värlinge och ägaren sade
i skall få dansa här till golvet blir utslitet men
sedan är det slut. Det var en kraftkär så han
var respekterad och om någon brötade fick han
besked om att han aldrig fick komma dit mer
och jag minns inga svårare uppträden vid inomhus-
dansarne. — Det var nästan värre vid gator-dansen
det kunde inträffa att vägförande bliva antastad
av någon skynkel som kastade sten efter en
skjuts eller dylikt, men på de platser jag var med
höll vi alltid ordning genom att utse två eller
tre stycken som svarade för ordningen så ingen

blev afredad och mycket berödd på om spelmän-
naden slutade upp att spela tills de vågar anställa
hvar för sig. Var det någon som uppträdde
för grout blev den bekräftad för kvällen detta
tillämpade vi överallt där jag var spelman.
Några dansbanor fanns inte i våra nejder förrän
de sista åren - 1800 talet då Folkets Park i Tralle-
borg tillkom 1892, men ungdomarna hade säkert
lika roligt för det, vid gatdanserna gick det bra
med trädtoppar på fötterna och tröskorna hade
länga hjolar så danset stod högt i luften.
Det skedde också på sammankomster å olika orter,
på söderlångt var det sällan att gårdsbarnen fick
gå och dansa bland gästfolken om än de ville
det tillät inte Far & Mor, men i ex i Bonarp vid
Ljüngbyhed fanns ingen sådan rangskillnad utan
där gick de samman alla och där dansades det
på Logerna på ett ställe en Lördags & Söndagskväll

och på ett annat nästa Lördag & Söndag o.s.v. Det
var mera gemytligt folk än på slätten —
Någon 1ste Maj firades inte men Fastelag och mid-
sommar var de stora högtiderna. (Jag har rist
i något annat sammanhang beskrivet Fastlagsfirandet
som varade fyra dagar.) Mid sommar afton dansades
det till ljusa morgon och mid sommar dagen
höjades det igen på e.m. och höll på till långt
ut på kvällen, på e.m. var det huvudsakligen
barnen som dansade kring Majstängerna med nå-
gon äldre som ledare. En eller flera Söndagar
under sommaren brukade ungdomarna fara till
skogen med Hästskjutrar, för det mesta var det
i Chasabang vilka ryckte 8 & 10 personer och det
rekades alldrig med någon av Drängarne som bruk.
för det mesta till Båneberg men även till Aslöjer
och Bokshogen och då blödde de sig i lökransar
som kastade några ären och såldes av gamla

gumman, i våra trakter var det unge för lika långt
till alla tre platserna men Bäckberg var mest
populärt där var det hästkapp löpningar och det
var ju ovanligt på den tiden. Bland andra någon
vi hade kan nämnas Höstagillen när skörden var
börjad och då dansades det på Lagen. På där vid
4 tiden börjades det, då äts och dracks rätt bra och
efter maten togs en paus sedan var det dags för
Toddy och i samband därmed var det tid för dans
och så dansades till kl. två i vanliga fall och på
dessa danser brukade alla ungdomar där omkring
deltaga och på främmande brukade gårdens
drängar bjuda snaps och sen var det ju deras tur
att bjuda igen när de hade sitt gille och det var
sällan att två i samma by hade höstgille på
samma dag ty det var ju några som hade varit
på flera ställen och hästat och höstgillet skulle
alle vara med på. Spelmännen voro ansedda.

som tillhörande hesta folket och bjöds på smörgas
men av husbonden. 1894 spelade jag på 12 gillen
i två veckor d v s varje söndag kväll jag hade
en trumslagare till hjälp och alla ville hava oss
att spela och vi fick själv bestämma när vi kunde
komma och bönderna rättade sig därefter i tre
Byar. - På hade vi även någon sort som kallades
spillegille det var en sorts lotteri. En en perit-
son hade en sak som han kunde undvarasa eller
kanske han var i behov av pengar så skrev han
en lista med 99 nr med t. ex. 50 öre 75 öre - 1 kr
och så gick någon omkring med listan till alla
nr som voro upptagna eller så mycket influtet
att han ansåg det vara nog så en viss dag skedde
dragningen och då dansades det för det mesta,
föremålen som lottades kunde var en klocka
en måhet en spegel - ett dragspel och så vid drag-
ningen bjöds det på snaps och dansades det

Som jag nämnde tillkom Folkets Hus i Trelleborg
1897 och invigdes 15 Augusti och sedan blev det
jfr lättare för ungdomen att skaffa sig någon
men det var inte så alldeles riskfritt för någon
enstaka lantbo att gå dit en Lördagskväll vid
den mörka årstiden utan de reste dit i grupp
om de ville vara säkra - och man hörde inte
av några svårare uppträden. Jag besökte även
Folkets Park en och annan Lördag och hastnaden
brukade gå på två kr men så kostade dansbild-
jetten endast 5 öre och kaffet 25 öre. —
Park skaffningsmedlen var omväxlande - Jag eller
gå, inte många hade syckel på den tiden. Till
Trelleborg fanns jämväg från både Öster & Väster
och 1899 tillkom även jämvägen Malmö Hantverkarnas
Väst fanns en och annan cykel men det var inte
många Den första syckeln jag såg var 1889
men det var ganska luft i ringarna.

Det fanns även en sort sychel som kallades Västgöetter
bestående av ett stort hjul framlöst och ett litet bak och
dessa tillverkades i vilken smedja same hälet, de gjorde en
god fart men det var ett hårt arbete att trampa, dess någon
längre väg, fälgen var av Träd beslagen med tunn järnring
bagumakaren gjorde hjulen och smeden beslaget och de var
mest i sväng på 1880 talet men de blevo aldrig allmänna.
Om vi säger att sycheln hade sitt genom brott vid sekelskiftet
är vi sanningen ganska nära.

Utomhusdanserna var Dolka, Valls och Masurka men inom-
hus även Tradrill, Padeket, Krämländare, klappredansen, vid
sekelskiftet var Treverspolban och sjötis - (Padeket) mycket
modärna, och så lite folkdanser såsom Mållare dansen och
Marknadsdansen i denna kunde alla deltaga. Tradrillen
spelades sällan mer än en gång på en tillställning, liksom
Fransäsen och det var mot slutet ty efter dessa dansar var
spehmannen vanligen trött. Det var brukligt att gräben bjöd
någon flicka som prantör men det dansades ej med en och

samma följande utan det skiftades, upp lydnungen var ganska
enkel, endast en nett lugning eller fråga för jag den äran,
men så spelades det också där flickor och pojkar bjöds upp till dans.
Spelmanen ropade då t. ex. Flickornas Valls och det var
rätt intressant att se hur flickorna trängdes om de pojkar
som dansade bort och många pojkar blevo besvurna.
Flickorna hade alltid fritt inträde och fri servering av kaffe
och vin. Det kunde hända att några av flickorna blevo lite
på kulan och lite ystra ibland, men det var arangörers skuld
ty de höllde ofta korv i vinet men skoj var det. Tobaks och
lugarott rökning förekom alldrig vid mornhustillsättning
men pojkarne tuggade gärna snus och de äldre talade mer i
flickor rökade på den tiden och det var sällan man hörde
talas om tyveri bland ungdomen, naturligtvis fanns det
något "röttagg" men inte att likna vid våra dagars ungdom.
Blev någon tyv uppdragad fick den i vanliga fall ett bat
stryk och så beskydd av barnsterna och gjorde klåhet i att
vara från den platsen, men de var ju jätglar alla!

Vi hade också några smångror vid sammankomsten
inom familjerna, t. ex. en familj man och hustru som
arbetade på en gård, mannen som daglejar och kvinnan
som hjälpsamma vid Trätt, Skat och Bak samt som hörde
och Tröske hjälps - de hade var sin ställe - dessa inbjöds
någon gång till Julgille med hela familjen och då var
det rätt gemutligt. Det lektes alltid flera lekar såsom Sko
Blacken, Blindback, Pakt lekar, gömma ringen m. fl.
Sko Blacken var det svåraste men och det roligaste, - det
gick till ungefär så här, man tog två stolar och satt mitt för
varandra med ryggstaden utåt, så placerades 4 st tallrikar
en i var höina av stolen (märk väl tallrikarna var av trä),
således en stak mellan båda stolarna, en person satte
sig på stolen med en häpp i handen och så var det fråga
om att med häppen slå ner alla tallrikarna utan att själv
samla av stolen, detta lyckades icke för många men kanske
för någon men den skulle vara van, när man lyfte häppen
samlade man av stolen ner på golvet och så blev det ett

fästligt gån samtliga kunde slå ner en eller två men
sällan alla fyra det sattes vissa människor den som kunde
slå ner alle ansågs som duktig. Pant beken var mest att göra
rätt svar på en framställd fråga lyckades ej detta var det
jämt, när så alla givet pant var det fråga om att lösa den
två personer agerade åklagare och Dommarer. Pantens bestod av
olika saker - en nåsduk - en blåcka, en smusdosa, en kniv.
Domaren dömde t ex taga fast en hatt eller med fögbundna ögon
taga fast en person, men dessa skiftade platser så det var
inte så lätt, ibland blev det att kyssa en viss person o s v
hansker man gärna vilja men man blygdes och det var ju
det som var så roligt. Ja så skojigt kunde det gå till bland
familjerna. Så berättades det historier och sagor av många
sorter och det sjöngs sånger och visor, alltid var det någon som
kunde en ny visa - dessa bekän utfördes i folkrestugan men
så i kammarerna ett eller två lag o spelade kort det brukade
vara körschmack eller abtton, men det spelades aldrig högt,
kortspelarna styckte sig med en och annan toddy, det varade

ungefär till midnatt och avslutades med kaffe och de som varit
med i lekarna voro både trötta och varma.
Fotboll fanns inte (den förste jag såg var i Gstad 1895) men
handboll lektes mycket och sommartiden i någon ång varar
fanns många på den tiden och så spelades det kagglor om
Lördagarna och kvällarna, kagglbanan var lägen med ett
stengärde i bakgrunde för att inte bollar skulle rulla för
långt. För varje barm som slogs betalades böter som kallades
kompeng och tillföll den som reste kagglarna vanligen en pojke.
Kagglspel förekom ofta på mer än ett ställe i byn och spelarna
voru s.k. gamla kunder. Bibliotek fanns inte och sällan
någon föreläsning men det ungdomarna som prenumererade
på Tidningar mest sådana som Fäderneslandet eller Granskaren
I.e.m. Bänderna hade dessa tidningar. Nyheterna spreds mest
genom Gårdförhandlaren. Pastorn och gamla häringer, dessa
voru alltid välkomna hälsat på gårdarna utanför byn, ty inga
telefoner fanns på landet. — Parbildningen är kanske
lite svårare att göra klart för men enligt min åsikt gick

det mycket och lätt. Ett exⁿ när vi dansade galudans kom
det ju ungdomar från flera nabolagen och var det någon flicka
som ej hade något pyntⁿ sällsk när han kom så skaffade han
någon för det måste någon som följde henne till hennes by
det var ju roligt spratsa arm i arm med trevlig flicka helst
från en främnad by. Det ~~en~~ hände ofta att en flicka sade
eller rättare bad spelemannen om sällskap. Han säga Du kan
gärna ta spelet med och följa oss på vägen det är ju Ländsby
i morgon, det var oftast flera med men mest var sin flicka
så var det den ensamma som tog spelemannen och höger
arm och ta tåten - det var ju storsatt så spelades någon
marsch eller gånglåt och yngre några visor med gångtukt och när
de var framme vid målet är det ju en naturlig sak att vid av-
skedet blev det lite Hyss och belägg för besväret och kanske
längtan till senare förbindelse, jag tror att fler flickor har
tagit initiativ än pojkar. Ett annat sätt när det blev par-
ning kunde hända om vintern. Det fanns inga eldstäder i dräng-
eller gesällkamrarna och Töserna hade på de flesta ställen

sina sorplatser i ett varmt kök och då följde pojkarne gärna
med in i den varma bastaden och blev för mesta bror till
morgonen och att då komma osedd därifrån var ju nästan
omöjligt, alltså hade Tösen honom fast om gick gålet och då
fanns inget att göra utom gifta sig. Vad åldern beträffar
ansågs det var gemen om Tösen var äldre och det inträffade sällan
men hanen kunde godt vara några år äldre det gick bra men de
var merendels ungefär lika gamla. Det var sällan de bror
sång förän lagseln men innan de var gifta besökte han gärna
hennes hem och t.o.m. låg hos henne i samma säng. Och
det hände mer än en gång när så var fallet att fadern lyöt
någon in på sygn och hade då beris på att de delat säng.
De gifta sig sällan för än de var trängna. Det var synd
om de Töser som fick ett barn utom äktenskapet, "öakta"
däras bostad blev i allmänhet Fattighuset och när då
tiden var inne att de skulle kyrktages vilket kallades att
stä skrift och det var en grovlig straffpredikan han då
fick, men hanen var det alldrig tal om och många

hansker de flesta hade husbanden eller sonen som
barnafader, jag känner flera sådana fall, men det var
bara till Tattighuset med henne och där fick hon på halv
svälta sig fram och hanke mången gång säga sig för
några ören för att hålla största nöden borta, (jag är ett av
dessar olyckliga barn) — Töserna böjde rätt tidigt att
samlas till bord med lakar och annat lusse samt mun-
dering för kammardt barn — Bänder, Byxor strumpor
blänringar, m.m., och de fingo nog det mesta av Mor som
togit vara på det ända sedan hennes barn var små t.ex.
Dopklänning och bagga som brukades allmänt innan
Barnvagnen kom till. En bagga kunde gå flera gene-
rationer. För alla skulle det skjutas när de gifte sig
och varo de från någon annan by än där Råsten bodde
hade de Hästskjut och det gällde för husken att vara
säker i timmer och det brukade vara flera som
skjöt. Så på kvällen samlades folket i Byn kring
gillesstugan och avlassade några skott och ropade

Bruddparet fram. När så Brudparet visat sig antingen
inne i fönstret eller ute på trappan så hurrades det
för dem och sedan gick de hem var och en till sitt.
Ibland kunde hända att de som upprättade blers-
tygerna på en snaps av Brudens föräldrar som i
aktmännhet bestod bröllopsmiddagen för sin dotter.

Detta är i huvudsak vad jag har att säga på fråge-
formuläret och så får vi ta vad som passar.

Skärpringe den 1ste April 1964
Vils Otto Lundh